

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28— Cor.
 Pe jumătate an . . . 14—
 Pe 3 luni . . . 7—
 Pe o lună . . . 2 40
 Numărul popular:
 Pe un an . . . 4— Cor.
 Pe jumătate an . . . 2—
 Pentru România și
 America . . . 10— franci.
 Numărul de zi pentru Ro-
 mânia și străinătate pe an
 40 franci.

ROMÂNUL

REDACTIA
 și ADMINISTRAȚIA:
 Strada Batthyányi Nrul 2.
 INSERTIUNILE
 se primesc la adminis-
 trație.
 Muișamite publice și Loc
 deschis costă șirul 20 filerl.
 Manuscriptele nu se în-
 napoiază.
 Telefon pentru oraș, co-
 mitat și interurban Nr. 730.

Comentarii la comentarii

Infrângerea suferită de partidul creștin-social din Austria, în alegerile de deunăzi, a fost unul dintre evenimentele cele mai comentate ale vremilor din urmă. Ea a pricinuit multora bucurii nesperate, iar altora le-a dat prilej să-și plaseze odată mai mult espresia metehnelor, aducându-o printr-o legătură de pseudo-catonian „coeterum censeo...”

Acest din urmă lucru s'a întâmplat și aci la noi acasă. Nici prin minte nu v'ar fi trecut câte „învățăminte” se mai pot scoate din pățania „frunțașilor post-luegeriani!” Inchipuiți-vă că ea mai poate fi exploatată și împotriva... conducerii actuale a partidului nostru național român! Cum și ce fel? Fiindcă și „cei din fruntea noastră” se poartă la fel; și ei se preocupă numai „de mărunțișuri pentru interese individuale”, sunt mânați de „patimi subomenești”, cari duc fatalmente la „pedeapsa împrejurărilor...” În sfârșit „pilda social-creștinilor” are să ne fie și nouă „un semn de alarmă” pentru „o grabnică cumintire” (primenire?) „de sus în jos”...

Așa e omul făcut, se 'ntelege, că toate caută să le reducă la propriile lui dureri și necazuri; nu e nevie să mai spunem cine își vîră astfel, în ochii publicului românesc, propriile „mărunțișuri”, legându-le așa, hodoronc-tronc, de „pilda social-creștinilor”... Am mai spune numai atâta, că noi bucuroși am ceda pe „primenitorii” noștri socialilor creștini din Austria, — poate acolo ar izbuti să facă

mai multă ispravă; durere! aci la noi nu se simte deloc nevoie de intervenirea lor, — dimpotrivă!

Ciudat ni-se mai pare cum se califică infrângerea partidului creștin-social austriac drept un „nou triumf al Maghiarilor!” Că Maghiarii șoviniști se vor bucura de acea infrângere, e lucru sigur și lesne de înțeles; dar cuvântul „triumf” implică luptă, — iar lupta împotriva partidului rămas orfan după Lueger a fost dusă de alții. Și chiar așa, în fața „triumfului” unora și a bucuriei venită altora pe *gratis*, noi nu trebuie să uităm, că dacă cu dispoziția unor oameni excepționali, ideile reprezentate de dânșii pot suferi o slăbire în apărarea și susținerea lor, aceasta nu însemnează, că sunt menite și ele să dispară. Cu oamenii nu mor și ideile. E drept deci a se vorbi numai de o *criză* prin care trece partidul creștin-social din Austria, — dar cei cari l-au și văzut mort și îngropat, și cu atât mai mult aceia cari își închipuiesc că toate ideile reprezentate de el s'au și risipit de-acuma, ca fumul în vânt, — jubilează de sigur prea curând.

În zadar evreii, de pildă, — căci bucuria e mai ales mare în sânul lui Israel! — înzadar presa anti-creștină scrisă în toate limbile, se căznește să tăgăduiască *ideea*, care ar fi ținut încheșat într'un mănunchiu atât de peternic partidul de conducere lui Lueger. Nu este iarăș decât aceeași pornire de a reduce totul la propriile dureri și necazuri, când ori-care condeiu evreesc — nu importă în ce ziar — scrie: — „Cauza pentru care creștinii-sociali au pierdut situațiunea la Viena, nu

este, cum s'a spus, pentru că se ceartă între dânșii, ci pentru că partidul acesta puternic al lui Lueger *nu* fusese grupat în jurul unor *idei*, ci în jurul unei persoane și *cel mult* încă a unei *patimi*, dacă nu chiar a unui *instinct*... — Hm, *instinct* poate că nu e tocmai așa de rău zis, întru cât se poate ca primejdia evreiască să poată fi simțită chiar și instinctiv de popoarele ariene (cele mongolice se pare că au în această privință instinctul mai puțin dezvoltat, — deci după judecata evreiască ar fi să fie, firește, superioare intelectuali-cește).

Dar vedeți cum fiecare comentator găsește, în acelaș fapt, esplicația sau *morala* anume care îi convine lui, și cum se poate întâmpla ca aceste comentarii, asupra aceluiaș fapt, să se bată de-a dreptul cap în cap: — Cauza infrângerii creștinilor sociali, — zic unii, — este „campania de mărunțișuri pentru interese individuale”, sau, cu cuvinte mai puțin înflorite, neînțelegerile și certurile dintre dânșii. — Nu, — zic ceilalți, — tocmai aceasta *nu* e cauza infrângerii, ci este: lipsa de idei și de principii.

Fiind-că, — adaogă aceștia din urmă, — „*antisemitismul* nu este un principiu, ci este o patimă urită, pe baza căreia se poate pune în mișcare o mulțime ce trăiește în întuneric, dar primele raze ale *luminii* o risipesc”... Ceea ce ar însemna că cu moartea lui Lueger s'a risipit întunericul și a răsărit lumina... Iarăș în contrast direct cu alți comentatori!

Și mai sunt! Mai sunt socialiștii internaționaliști, — cari sunt poate cei mai interesanți dintre toți. — Aceștia văd cu

Literatura. Publicul și Statul

de E. Lovinescu

Continui mai departe cu întâmpinările ce s'au făcut șirului acesta de foiletoane din „*Românul*”...

În ziarul „*Dimineața*”, sub iscălitura d-lui G. Milian, s'a publicat un prim-articol intitulat: „*O prăpastie: Clasele noastre superioare și literatura românească*” în care se ia în cercetare unele dintre părerile mele asupra raportului dintre public și literatură. Țin să mărturisesc, că acest articol e scris cu cea mai desăvârșită urbanitate, ceea ce mă și îndeamnă a intra într-o discuție mai largă cu d. G. Milian.

Incheerea d-lui Milian e, că între pătura de sus și cea de jos a neamului nostru e o adevărată prăpastie, ce se răsfrânge și asupra literaturii.

Acest lucru a fost afirmat de altminteri mai de mulți, și nu știu de voiu avea răgazul să-l cercetez mai deaproape în coloanele acestui ziar. Interesul discuției — curat literare — cade însă aiure. Arătasem anume destul de pelarg că literatura „*Sămănătorului*”, și a celor din urmă ani, în genere, îndreptându-și privirea spre o anumită pătură a neamului românesc, era firesc, într-o măsură oarecare, ca celelalte pături să nu fie câștigate sufletește pentru acea literatură, în care nu se puteau găsi, cu toate preocupările lor. Si atunci d. Milian fără a lua afirmația mea, în nunț, așa cum o dădusem, îmi răspunde cam așa:

— Prea bine. Să zicem, că acea literatură e unilaterală, și, anume, țărănistă, cum a fost chemată pe vremuri. Chestiunea nu stă aici, ci aiurea: avem dinainte o literatură bună sau rea? La această întrebare se cuvine un răspuns, care singur poate fi hotărâtor. Dumneata nu stăruie asupra acestui lucru, și prin urmare, crezi că chestiunea se poate lăsa la o parte. Mai mult, se pare că primești în principiu, că această literatură își are meritele ei și că prin urmare se poate ceti cu folos. Însă o clasă cultă, care disprețuiește literatura neamului, numai atunci ar putea fi îndreptățită (și încă și atunci!), când acea literatură ar fi cu totul inferioară, sub raportul literar sau cultural. Dar faptul, că această literatură se îndrumă pentru moment, cu mai multă dragoste spre păturile de jos, nu poate fi un cuvânt pentru că păturile culte (sau așa zise culte) s'o ignoreze cu desăvârșire. Făcând-o așa cum se face în țară la noi, se dovedește odată mai mult, că păturile suprapuse nu au o adevărată cultură, căci aceasta nu se împacă cu necunoașterea datoriilor celor mai sfinte către neam, și se mai dovedește, odată mai mult, că între păturile noastre sociale e o adevărată prăpastie de interese, de sentimente, de cultură. Și e aproape de prisos să mai amintim, că țaria și prosperitatea unui neam stă în unitatea sufletească, culturală a tuturor factorilor ce-l încheagă. Poporul nostru e însă rupt în două: deoparte temelii țării, obișnuită, asudând pe brazdă, iar pe de alta, pătura suprapusă, stăpânitorii, cari par culți, și civilizați, fără să fie,

care trag toate foloasele fără să îndeplinească și datoriile lor către țară.

De altminteri, aceste teorii le răspândim noi cam de mult pe la ziarele noastre și pe terenul politic. Fără să vrei, d-ta le-ai întărit și pe terenul literar... Zic, fără să vrei, căci după ce faci jumătăți de mărturisiri, după ce constăți unele stări de fapt foarte drepte, nu ai îndrăzneala de a trage și încheierile ce se impun firește... Dimpotrivă, în chip neașteptat, în loc de a infiera energic păturile suprapuse, te ridici ca apărător al lor, de oarece pui vina disprețului ce au pentru literatura neamului, în faptul înfimplător, că această literatură, pentru moment, nu se ocupă cu dănele, ci și-a întors privirile ei — umede de simpatie și compătimire către cei mici și oropsiți...

Astfel argumentează d. Milian (deși nu cu aceste cuvinte) și, pentru cei ce nu m'au cetit pare a mă înfrunța cu dreptate...

*

Din fericire însă, d. Milian mă înfruntă în genere cu lucruri, pe care le-am spus și eu. Se poate întâmpla să nu le fi spus în foiletonul ce i-a căzut în mâni. Dar nu e vina mea. Aceste articole fac un tot organic. E de datoria criticului de a le ceti pe toate, înainte de a intra în polemică...

Am afirmat așa dar, după cum afirm și acum, că clasele suprapuse nu-și fac datoria, și mi-am dat silința să arăt intrucât și pentru ce nu și-o fac.

mare mulțămire în înfrângerea suferită de creștinii sociali din Austria un... faliment al ideilor *naționaliste*. Va să zică, în contrast iarăș cu tovarășii evrei, socialiștii internaționaliști binevoiesc a recunoaște și existența oare căror idei și principii la temeiul înjghebării partidului creștin social; numai cât aceste idei și principii ei le găsec, bineînțele, repudiabile, primitive, rămase înapoi de căruța vremii.

Să cităm câte ceva și din comentariile acestea: — „Plaga naționalismului“ bântue mai peste tot în Europa, dar nicăiri n'ajunsesse la o însemnătate așa de mare, ca în Austria. Aci, „partidul naționalist există în adevăr“. Dar puterea lui a fost înfrântă; „singurul și cel mai puternic partid naționalist“ din Europa civilizată (dacă era *singurul*, cum era să nu fie și cel mai puternic?) a dat faliment. Înfrângerea social-creștinilor austriaci, pune încă odată în plină lumină problema *naționalismului* și arată cu anticipație, care va fi soarta *tuturor* mișcărilor, cari se vor inspira din tendințele și doctrinele lui *perimate*. Dacă partidul lui Lueger a fost învins, cum nu vor fi învinse *sărmanele fracțiuni* naționaliste dela noi (e vorba de România!) și de aiurea? Cum vor putea să reziste mersului spre *progres* al omenirei“ etc.

Va să zică, după acești îndreptători de lume și îndrumători spre progres al omenirei, cauza înfrângerii partidului social-creștin, a fost profesarea ideilor naționaliste, cari nu se mai poartă, nu mai sunt moderne, sunt *perimate*... Am citat acestea înadins dintr'o publicație socialistă internaționalistă, care apare în România, fiindcă găsim aci prilejul de a prinde firul unei explicații, ce credem necesară, cu privire la chestiunea amestecului sau neamestecului nostru în afacerile, cari privesc mai îndeosebi viața publică a fraților noștri din regatul României. Despre aceasta însă mai pe larg într'un alt articol.

Deocamdată, resumatul acestor comentarii: Maghiarii șoviniști se bucură de

înfrângerea socialilor creștini, fiindcă aceștia reprezentau mai ales ideea unității monarhiei, opusă aspirațiilor lor separatiste și heghemoniste; Evreii se bucură fiindcă... s'a risipit întunerecul și a răsărit lumina — pentru Israel; socialiștii internaționaliști fiindcă „a dat faliment naționalismul;“ se bucură însăși și „primenitorii“ noștri, fiindcă văd aci un exemplu de „pedeapsa unor împrejurări“ de felul celor cari ar putea să aducă o leacă de apă și pe moara lor...

Mai rar atâta și atât de variată bucurie, produsă de necazul și paguba altuia! — Dar să sperăm, că și una și celelalte vor fi trecătoare...

Actualitatea autonomiei naționale române

de dr. Cassiu Maniu

Orice organism, orice idee, ce privește un proces de organică dezvoltare cere timp și condițiuni favoritoare pentru deplina creștere. Așa și ideea autonomiei naționale a unui popor, fiindcă ea presupune la fiii unui popor o organizație mentală deosebită de ale altor popoare; organizație mentală, ce izvorește din puterea specifică de rasă a unui popor de a se înălța dela senzațiuni la idei, dela instincte la sentimente. Cu cât mai genială e rasa cu atât mai bogați vor fi indivizii în idei, în sentimente. Cu cât vom fi mai bine înzestrați dela naștere prin originea noastră română necoruptă cu facultățile instinctive și a puterii de judecată, cu atât mai strălucite sentimente, cu atât mai alese idei vor rodi în sufletul nostru. Privind la istoricul ideii autonomiei naționale române putem înșira multe fenomene, ce dovedesc deșertăciunea extraordinară politică a fiilor neamului românesc, *cari când abia se știa de lege cosmică a ideli naționale și au știut ridica glasul pentru recunoașterea națiunii noastre scumpe ro-*

mâne. Inocențiu M. Clain deja la an. 1754 este un conștient naționalist, adecă aproape în aceeaș vreme cu Leibnitz, deșteptătorul genial la unitatea națională a Germanilor. Cauza, că ideea națională a putut fi răspândită cu ușurință și atât de timpuriu este însăși firea rasei romane, care totdeauna a iubit libertatea, totdeauna a prețuit mai mult demnitatea omenească în orice ființă de om.

Această idee a prins rădăcini în scurt timp în poporul românesc și a dat naștere marelui arbore al românismului de azi. *Chiar prin aceea, că geniul neamului deși torturat de despotism, a știut desvolta senzațiile adunate din conviețuirea cu neamuri străine la idei de o precizieune matematică dela cari nici o furtună nici o ispitire nu l'a putut abate; dar și prin aceea că toate instinctele cele adânci și nobile omenești le-a lămurit în sufletul său vânjos și le-a știut cristaliza în adevărate sentimente, sentimente: de dreptate, de iubire, de generositate și de demnitate sobră și bărbătească. Din complexul acestui tezaur comun de idei și sentimente se înalță deasupra tuturor azi ideea și sentimentul obștesc al coeziunii neamului cultivată prin disciplina și solidaritatea ostășească politică actuală. Din energia acestei coeziuni naționale răsare soarele libertății tuturor popoarelor robite! Căci un neam numai prin coeziunea aceasta devine o națiune, o ființă reală, ce stăruie în toate mădularele sale spre aceeaș țintă sublimă, fiind aceasta expresiunea unei armonii în gândire, în simțire și în lucrare. În urma exigenței mari ale acestei gândiri, simțiri și lucrări armonioase, așadară în urma unei senzații foarte îndreptățite, căci ea a devenit insuș conținutul sufletului fiecărui Român; s'a dezvoltat în fiecare dintre noi ideea unei politici specifice românești, ce nu se poate altfel închipui decât prin o organizațiune specifică românească, adecă prin înfăptuirea autonomiei naționale române. Și deoarece senzațiile de nedreptate, de intoleranță, de exploatare, de strivire și reducere morală, spirituală și materială azi au pătruns în toate vetrele românești e foarte firesc ca ideea autonomiei naționale singură izbăvitoare să nu se mai poată lua de pe tapet în veacul al XX-lea.*

Nu și-o fac pentru că nu încuragează literatura națională *ori care ar fi ea*. Bună sau rea, ea trebuie sprijinită pe toate căile, cu toate jertfele, de bani, de timp, în chip chiar artificial. Și aceasta am spus-o nu numai acum, ci și în alte prilejuri. Ia de pildă cuvintele pe care le rostesc în lecția de deschidere a cursului meu de la Universitatea din București.:

„Un popor, dacă are datoria de a se lupta pentru existența lui, ca orice ființă viețuitoare, trebuie să-și îndreptățiască față de celelalte popoare aceasta voință de a trăi. El trebuie să dovedească cum că are o *menire*, că nu se mărginește numai la îndeplinirea unor funcții fizice, ci că se străduiește la încheierea unei culturi proprii în forme naționale. După cum *menirea* din urmă a unei tulpine de flori e de-a *înflori*, tot astfel *menirea* unui neam e de a avea o cultură a sa, cât de săracă, dar cu caractere specifice. Altminteri, el ar putea dispărea fără nici o pierdere. În această simfonie atât de bogată a civilizației, fiecare popor trebuie să-și aducă nota sa, o notă intensă sau slabă, dar care să nu se asemene cu celelalte, căci numai atunci a nimici un popor, spunea Karl Lamprecht, este o crimă, când în el nimicește geniul unei rase în stare de a contribui cât de puțin la propășirea sau chiar numai la varietatea civilizației omenești“.

Nu poate fi prin urmare nici o îndoială în această privință: o clasă socială ce nu contribuie la sporirea culturii naționale, ori cât de modestă ar fi ea, nu-și îndeplinește datoria. Dar una e a face o constatare de fapt, și alta a te încerca de a intra cu *explicarea psihologică* (dacă nu și logică) a faptului. Aceasta am și făcut-o în câteva

folietoane. Am arătat anume că sunt mai multe pricini ce au îmboldit păturile suprapuse la înstrăinarea de cultura națională. Mai întâi pricina interneră: cosmopolitismul parțial al unora din această clasă snobismul, falșă cultură a altora, specializarea timpurie care e una din necesitățile dureroase ale vremilor noastre, chipul cu totul neîndestulitor cum se învață literatura patriei în școlile noastre, nu numai în privința cvantumului ci și a spiritului îndrumător...

Iată deci un mănunchiu de pricini ce explică înstrăinarea claselor de sus, ceea ce nu înseamnă că o și îndreptățesc, deși se spune că a înțelege un lucru, înseamnă a-l încuviința pe jumătate.

Dar — și aici vine punctul esențial de discuție, — pe lângă aste pricini felurite, se mai adaogă încă una isvorită din felul de literatură ce se face la noi. Am arătat destul de desfășurat că literatura noastră din urmă a avut un caracter de *excluzivitate*, ce nu i-a fost de folos. N'am zis nici odată că această literatură, oricât de unilaterală, și chiar oricât de slabă ar fi fost (ceea ce nu e părerea mea) nu trebuia încurajată. N'a fost, neputând să câștige pe unii pentru că era greu să-i câștige, iar pe alții și pentru faptul că n'a știut să-i ademenească prin vădirea unei idealități mai înalte. Căci oricât am striga împotriva semiculturii, sunt și oameni culți în țara aceasta, cari au rămas întrucâtva deoparte de mișcarea literară din anii din urmă. Au făcut rău că au rămas, desigur, dar își aveau și ei cuvintele lor. Aveau un alt ideal de literatură, pe care rămâne să-l lămurăsc acum și mai mult.

Duiliu Zamfirescu

Primum dela d. Duiliu Zamfirescu următoarea scrisoare:

Domnule Director,

Am primit zilele astea, prin poștă, două numere din „Gazeta Transilvaniei“, în cari se vorbea, cu amărăciune, de comunicarea făcută de mine în Academie, cu titlul Metafizica cuvintelor și Estetica literară. Nu știu cine s'a gândit a-mi trimite ziarul de peste munți. Afară de „Românul“, la care m'am abonat din disciplină de spirit, ca unul ce reprezintă Comitetul național, — nu citesc nici o foaie din cele ce se publică în „Transilvania“. Am văzut, acum doi ani, cât de rău înțeleg ele solidaritatea națională și cât de bine se servește de însinuări și calomnii.

Mărturisesc că tonul articolelor de astăzi din „Gazeta Transilvaniei“ m'a mișcat, și țin să asigur pe autorul lor că se înșală cu totul asupra mea, când mă crede că sunt dușman al poporului și mai cu seamă al poporului român de peste munți. Se înșală amar. Se înșală asupra simțimăntelor mele de bărbat; se înșală asupra aspirațiilor mele de român; se înșală asupra credințelor mele de scriitor.

Vă trimit, prin pachet a parte, două lucrări ale mele, Indreptări și Lydda. Vă rog să le ci-

tiți. Veți vedea, în cea dintâi, toată dragostea mea pentru pământul și pentru țărani Ardealului. Veți pricepe stima ce am pentru clasele sale conducătoare, când veți constata că am ales o fată de preot transilvănean, pentru a îndrepta stricăciunea unor clase femești dela noi.

Protestez împotriva unor insinuări atât de nedemne.

Aș fi dorit să scriu mai lung și să motivez scrisoarea mea.

Văd însă că-mi pierd vremea.

Vă rog să primiți salutările mele cordiale.

Odobești, Iunie 1911. Duiliu Zamfirescu.

Publicăm cu plăcere această scrisoare a distinsului scriitor român. Oricât nu am putea să ne identificăm cu părerile d-lui Zamfirescu referitoare la *curentul poporanist* în viața noastră politică, literară și socială, dar tot atunci exprimăm indignarea noastră, că s'au aflat condeie și organe de publicitate, cari să combată cu *insulte și calomnii* ordinare părerile unui bărbat, cum este d. Duiliu Zamfirescu, pe care Academia Română de bună seamă va fi știut prea bine, pentru ce l-a ales între membrii săi.

Apropriația tranșată, — 8 zile ferii. Fără prea multe formalități partidul național al muncii a ajuns de acord cu partidele opoziționale asupra unei săptămâni de ferii. Ședințele parlamentare deci se suspend pe opt zile, câștigând astfel opoziția timpul trebuincios de a pregăti o campanie întezită împotriva proiectelor militare.

A fost ușor pentru ambele părți să exopereze aceste câteva zile de ferii. Pe de o parte, oratorii opoziționali obosiți, discuția apropriației progresa anevoie, fără avânt, fără idei noi și lipsită de spirit; pe de altă parte și grupele partidului muncii, cari pentru a asigura capabilitatea Camerei de a aduce concluze, erau condamnate a asculta vorbirile fără vlagă a oratorilor opoziționali în o căldură de nesuferit, se învoiau prea bucuroși să primească feriile deși scurte, până în 12 Iulie, când se vor dezbate proiectele militare.

E deci fapt împlinit că discuția apropriației s'a sistat, mai bine zis a murit iar Camera obosită de șuvoiul de fraze ce-l vărsau partidele contrare va avea timp de repaos până în 12 Iulie.

Partidul independentist luptă din răspu-teri. Aseară partidele opoziționale maghiare au avut o conferință intimă sub conducerea lui Justh în care au consultat asupra atitudinii ce vor să ieie față de proiectele militare. Au luat cu unanimitate hotărârea de a li se opune din răspu-teri, încercând a împiedeca cu orice mijloace ridicarea lor la valoare de drept.

Și schimbarea neașteptată a împrejurărilor îi favorizează, având timpul necesar de a-și pregăti oratorii materialul pentru ducerea luptei cu succes.

Justhiștii nici nu scapă prilejul de a organiza o luptă înverșunată pentru pretențiunile naționale.

Motivele cari îi îndeamnă la o asemenea luptă înverșunată sunt două: 1. partidul independentist nu poate admite o lege care intenționează susținerea armatei comune, până când ei luptă pentru independența armatei; 2. nu se poate învoi la ridicarea contingentului militar, împotriva căruia s'au opus.

Confederațiunea institutelor de credit fonciar. Partidul național al muncii și el a înut aseară o consfătuire referitor la proiectul

de lege al confederației institutelor de credit fonciar și la cel al împrumutului orașelor Presburg, Fiume și Agram, cari ambele sunt azi la ordinea zilei. Conferința a primit proiectele în perfect acord, candidând chiar directorii cari sunt chemați să stea în fruntea acestei confederațiuni proiectate, în persoanele deputaților baron Stefan Vojnits și Geiza Papp și a secretarului de stat Ioan Teleszky.

Incurcătura din Maroc. Apariția unui vas de războiu german în Agadir preocupă din zi în zi tot mai serios cercurile diplomatice din Europa. Din multe părți se ia ca sigur, că Germania a făcut acest pas în conștăință cu Rusia și este o urmare a întrevederii dela Potsdam. Germania e sigură de sprijinul Rusiei și a trimis vasul să vadă, că are curaj Franța să rămână și mai departe în Fez la îndemnul Angliei. Afacerea se vede a lua proporții serioase și în Franța urmează consilii de ministri după consilii căutând căile, prin cari să iasă din incurcătură.

Germania natural nu înceată a da comunicate, că intențiunea ei este curată și scopul trimiterii vasului de războiu nu este altul decât asigurarea supușilor germani din aceste părți.

În parlamentele din Italia și Anglia se adresează interpelații către ministrii de externe, dar din răspunsurile lor nu se poate scoate nimic pozitiv. Se vede, că toți sunt neorientați. Cu atât mai interesantă e presa engleză, care știe să aducă știri, cari inspiră pe deoparte îngrijorări, dar de altă parte dau întregii afaceri o înfățișare casnică. Astfel această presă aduce știrea ca luată din izvor sigur, că s'a hotărât, ca atât Franța cât și Anglia să trimită câte un vas de războiu în Maroc, ca să ajute vasului german la apărarea supușilor ei. De altă parte se spune, că mai întâiu va merge numai un vas francez și după dânsul altul englez.

Tot cu trimiterea vasului german la Agadir se aduce în legătură și amânarea călătoriei împăratului german în apele nordice.

Din Austria. După informațiile unor ziare parlamentul austriac după întrunirea sa din 17 Iulie va ține ședințe până în 5 August, când apoi se vor da vacanțe. Alegerea delegaților va urma în luna Septembrie.

Partidul creștin-social s'a pus pe bazele unei noi organizații. Până azi în fruntea partidului se află un singur șef. De aici înainte partidul va fi condus de un comitet de șapte inși. Afară de aceasta partidul se împarte în esență în două grupări, în grupul deputaților orașului Viena, precum și a acelor din provincii. Această diviziune însă nu înseamnă o sciziune pe bază politică ci numai economice, asigurându-și fiecare grupare mână liberă în unele chestiuni.

Organizația aceasta s'a făcut după chipul uniunei germane. În frunte se află tot prințul Lichtenstein, căruia i s'a votat în ședință deplină încredere.

Asemenea s'a organizat și partidul popular alegându-și de șef pe deputatul Stapinski.

Mai mulți bărbați politici vor fi declarați din partea Majestății Sale. Intre aceștia se află și Pattai, fostul prezident al Camerei.

Criza din Serbia. Acțiunea lui Nicolici de a forma un cabinet omogen a suferit naufragiu. Atârnă acum dela Coroană, că se vor lua măsuri sau ba pentru rezolvirea grabnică a crizei. Sigur este însă, că nici Coroana nu va mai insista ca să se formeze un cabinet numai din radicalii bătrâni, de-oarece antagonismul dintre cele două grupări radicale nu asigură o viață mai lungă cabinetului. De aceea străduința Camerei este îndreptată în prezent într'acolo să împace cele două grupări. Spre scopul acesta s'a ținut un consiliu în palatul regal, dar nu s'a ajuns la nici un rezultat pozitiv.

Ministrul de externe Milovanovics, care petrece în Viena, a fost chemat grabnic la Belgrad din partea regelui. Chemarea lui se aduce în legătură cu misiunea de a forma un nou guvern.

Luptele din Albania continuă. Știri din Constantinopol vestesc că Tourghut Șefket telegrafiază, că insurgenții de lângă Broja au deschis focul în contra trupelor din divizia II. Gu-

vernul a decis să permită corespondenților stăini să între pe teritoriul operațiunilor pentru a desminti știrile false din presa străină asupra atitudinii trupelor în Albania.

În vederea luptelor viitoare s'a ordonat complectarea tuturor batalioanelor de nizami până la efectivul de războiu. Se anunță sosirea a 12 batalioane anatoliene din regiunea mării Negre. S'au luat măsuri pentru a fi transportate îndată la Kossowa.

Essim din Koritza continuă a face sforțări spre a hotărî populațiunea albaneză să se răscoală. Dânsul speră în intervențiunea marilor puteri în favoarea autonomiei Albaniei.

Ministrul de războiu Torgut Sefket pașa a luat toate măsurile în vederea eventualității unor noi lupte, și a dat ordin să se răspundă cu violență la focurile rebelilor în cazul când aceștia, vor încerca un nou atac.

O altă telegramă din Constantinopol anunță că guvernul turc, în acord cu vaticanul a emis la Podgoricza o delegație de preoți melisori catolici sub conducerea Episcopului, care duce cu sine condițiunile definitive de pace ale Porței. După informațiile din Cettinje, între trupele otomane ar fi erupt cu furie epidemia vărsatului. Cadavrele ajunse în putrefacție, pe aceasta căldură tropicală, inficiază atmosfera. Sub pretextul, ca epidemia să nu treacă și în Muntenegru, acesta face pregătiri grabnice, pentru măsuri de izolare, concentrând trupe la graniță. Garnizoana din Cettinje a și fost deja dislocată la graniță, ca să îndeplinească paza hotarului.

Parlamentul ungar

Ședința Camerei.

— Dela corespondentul nostru. —

Budapesta, 5 Iulie

În parlament se continuă desbaterea apropriației. Știrile despre compromise au adus în dietă aproape pe toți deputații. Prim-ministrul a luat cuvântul de două ori și s'a declarat asupra știrilor lățite despre compromise. Conte Kluen a declarat, că nu se va învoi la nici un caz la aceea, ca proiectul reformelor militare să se aducă în legătură cu reforma electorală. Dânsul nu se va lua după lozine seci, ci va pregăti reforma pe baza datelor adunate de recenzământul general.

Totodată a ținut să asigure Camera, că nu are în cuget să disolve parlamentul și să facă alegeri nouă, pentru că e convins, că cu prilejul ultimelor alegeri voința națiunii s'a validat pe deplin. Această parte a declarațiilor lui a făcut cea mai bună impresie.

Ședința se începe la 11^{1/4} a. m.

Președinte: **Francisc Kabós.**

După autenticarea protocolului se citește ziarul interpelațiilor. A fost anunțată o interpelație a deputatului Ioan Benedek de mică însemnătate. Urmează la ordinea zilei cuvântul final al singuraticilor deputați cu privire la apropriație.

Mai întâiu ia cuvântul prim-ministrul **Kluen Hédervary.** Spune că guvernul se va acomoda în acțiunile sale conform dorinței națiunii, care s'a vădit în alegeri

Benedek: Națiunea nu dorește ridicarea contingentului!

Kluen: Sperează, că proiectul băncii va fi primit și în Austria, deci guvernul maghiar poate trece liniștit la reformele militare. E un interes de viață pentru națiune, ca să se dea chestiilor militare mai mare importanță. Și națiunea știe despre această intenție a guvernului, deoarece guvernul n'a făcut nici când secret din aceasta, căci a accentuat necesitatea atât înaintea, cât și în decursul alegerilor. Guvernul nu admite, ca această problemă importantă să se rezolve numai în legătură cu alte chestiuni, ci convins de încrederea și aprobarea națiunii va merge înainte pe calea apucată. Reflectează contelui Batthyányi făcând unele declarații cu privire la politica externă, mărturisind că frământările puterilor străine ne importă puțin. Trece apoi la reforma electorală. Declară că guvernul are serios de cuget să aducă reforma electorală recunoscând însemnătatea ei, dar asupra felului și timpului, când se va aduce, prim-ministrul a rămas dator.

Guvernul însă nu vrea să între în nici un fel de târgueli cu privire la legiferarea ei și va

Invitare la abonament

Cu 1 Iulie v. a. c. „Românul“ intră în al doilea semestru al existenței sale. El este organul de publicitate al comitetului național român. Nu reprezintă coterii, nici grupări aparte, nici interese personale, „Românul“ reprezintă exclusiv interesele partidului național român din Ungaria și Transilvania.

Un ziar cum este „Românul“ necesitează sacrificii materiale foarte mari. În curând redacția, administrația și tipografia acestui ziar vor fi așezate într-o casă proprie, în centrul Aradului. Tipografia noastră va fi ajustată cu toate recvizitele cele mai moderne și cele mai perfecte astfel, că tipografia „Românului“ va fi cea mai desăvârșită tipografie românească din patrie.

Comitetul național a adus toate aceste mari sacrificii în buna nădejde, că ele vor fi spre binele neamului nostru, care la rândul său va veni și dânsul întru sprijinirea tendințelor curate ale comitetului național. Nu ne-am înșelat în așteptările noastre, căci cu mândrie putem vesti, că în decursul celor 6 luni de existență „Românul“ a câștigat un așa frumos număr de abonați, cum nu s'a mai pomenit până aci în ziaristica română din patrie.

Acest munificent sprigin moral și material al publicului românesc ne îmbărbătează și ne îndeamnă la încordarea tuturor puterilor noastre pentru de a putea da în mâna cetitorilor români de pretutindeni un ziar desăvârșit.

Voin să fim înțeleși de toți Români din Ungaria și Ardeal și astfel grijim, ca limba acestui ziar să nu se depărteze prea mult de graiul poporului nostru. *Tinta noastră este, ca afară de politică „Românul“ să ofere cetitorilor săi distracție nobilă, învățătură în cele economice, lumina în afacerile sociale și informații despre cece se petrece în lume. Numărul popular va rămânea și pentru mai departe izvor de însuflețire națională și de întărire a poporului în credința strămoșească. În numărul nostru de Duminecă susținem și în viitor o rubrică permanentă pentru chestia feminină, precum și rubrica de șach pentru popularizarea acestui nobil joc.*

Cu multă satisfacție sufletească putem constata, că în munca noastră am aflat sprijinul celor mai distinși bărbați și femei din sânul națiunii noastre.

Partea politică a „Românului“ este condusă și scrisă de bărbați, ca: dr. Vasile Lucaclu, dr. Iuliu Maniu, dr. Aurel Vlad, dr. Victor Bontescu, Alex. J. Hodoș, dr. Ștefan C. Pop, dr. Ioan Suci, Vasile Goldiș ș. a.

În partea literară cetitorii noștri au putut întâlni numele celor mai mari scriitori ai neamului nostru: Al. Vlahuța, B. Delavrancea, I. L. Caragiale, Gh. Coșbuc, Alex. Brătescu-Voinești, P. Dulfu în fruntea unei pleiade întregi de scriitori mai tineri, ca: E. Lovinescu, I. Minulescu, P. Cerna, A. Lăpădatu, Petre V. Haneș, Em. Grigoriș, Em. Isac, dr. Horia Petra-Petrescu, Const. A. Giulescu și mulți alții.

În deosebi suntem fericiți a vesti, că marele nostru poet d. Gheorghe Coșbuc cu adevărată înflăcărare națională sprijinește ziarul nostru și aproape în fiecare Duminecă vom aduce câte o lucrare originală din mâestrul condeiu al acestui geniu românesc.

Afară de foiletonul zilnic susținem și pentru mai departe rubrica permanentă pentru *litere, științe și arte*, la care colaborează asemenea mai mulți bărbați distinși de litere și științe (I. Corbu, V. Gîlu, dr. A. Bogdan, Cronicar ș. a.) Dăm apoi regulat *nuvele mai mari și romane*. În curând vom începe publicarea unui mare și vestit roman de *Alfons Daudet*, tradus din franțuzește anume pentru ziarul nostru.

Dăm o deosebită îngrijire *chestiunilor economice*, cari le susțin bărbați specialiști, ca dr. Virgil Madgearu, dr. M. Popovici, C. Iancu, Adrian Ofoiu, C. Băilă ș. a.

La *cronica feminină* colaborează dame de înaltă cultură literară („Românca“, Aurelia Pap, Neli Carnea, Maria Cioban ș. a.)

Rubrica de șach este condusă de d. Gheorghe Marco, unul dintre cei mai mari șahiști ai lumii.

„Românul“ are *informator* la toate populațiile nemaghiare din patrie, ține *corespondenți*

permanenți în Budapesta, București, Iași, Viena, Roma, precum și în toate centrele românești din patrie.

Ne vom nizu, ca „Românul“ să ajungă la posibilă perfecțiune astfel, ca să suplinească orice ziar străin și să se poată încuibă în toate casele românești prin însași valoarea sa.

În scopul acesta cerem sprijinul poporului românesc și rugăm pe toți aderenții partidului național român să aboneze „Românul“ și să insiste, ca toate casele, restaurantele și cafenele cercetate de dânsii asemenea să-l aboneze.

Abonamentul este pentru numărul de zi:

Pe un an . . . . . 28 Cor.
Pe 1/2 de an . . . . . 14 „
Pe 3 luni . . . . . 7 „
Pe 1 lună . . . . . 2'40" Cor.

Pentru numărul popular:

Pe un an . . . . . 4 Cor.
Pe 1/2 de an . . . . . 2 Cor.

Pentru România numărul

de zi pe un an . . . 40 franci.
pe 1/2 de an . . . . 20 „
numărul popular . . 10 „

Redacția și Administrația ziarului „Românul“.

Litere — Arte — Științe

„DIN NOUA PRIMĂVARĂ“.

(Enric Heine)

Sub pomii albi de spuma iernii
Stai și ascultă cum vântu' bate...
Pe când deasupra ta agale
Perdeaua norilor străbate...

În jurul tău s'așterne jalea,
Durerea plânge pe câmpie...
E iarnă'n jur și'n tine-i iarnă
Că-ți este inima pustie.

Și fulgi, de-odată prind să cadă
Prin crengile ce se apleacă...
Și nu știi cum de ți-se pare
Că-i viscol greu ce stă să treacă..

O, nu e vânt, nu e furtună,
Și-o mângâiere te străbate,
Că fulgii ce se scuturată
Au fost răsuri nescuturate...

O, ce minune prea frumoasă,
Din iarna grea e primăvară,
Și fulgii flori îmbălsămate —
Căci inima-ți iubește iară...

Val. Bora.

Teatrul și publicul

de prof. univ. (Lipsca) Volkelt

Trad. liberă autorizată, de dr. Horia Petra-Petrescu

Trei piese la modă

Încep cu un exemplu foarte ofensiv.

„Das weiße Rössl“ („Căluțul alb“ *) a avut acum zece ani, după apariție, o adevărată cale triumfală pe toate scenele. E, de sigur, părerea unui om morocănos, dacă judeci, ca și când ar fi fost sub demnitatea unui om cu pretențiuni artistice înalte să-și procure două ceasuri de plăcere, asistând la o farsă, care nu se compune decât dintr-o toană veselă, glumeată și ingenioasă de artist dramatic. Dar chiar și astfel măsurată, cu criteriul acesta atât de modest, piesa amintită se află pe o treaptă foarte joasă. Neconsonanța între absoluta ei lipsă de valoare artistică și între succesul îndelungat al ei, este atât de evidentă, încât ți se îndeasă în peană întrebarea: Cum este cu putință ca o farsă de o sărăcie de invenție atât de mare și de o astfel de trivialitate de duzină, să fie în stare să umple sălile de teatru, de-arândul, seri nenumărate.

Aceasta se poate explica numai astfel, că masei celei mai mari a spectatorilor, abia că i-a venit sau că nici nu i-a venit la conștiință,

*) Dacă nu mă înșel a văzut lumina rampei piesa aceasta pe scena Teatrului Național din București sub numele „La Stânic, Moldova“. Este localizată de Sfinx. În loc de Salzburg, figurează Slănicul ca stațiune climaterică. (Prem., t. naț. Buc., 1902). Trad.

*) Ca și farsa dintâi s'a jucat și „Hussarenfieber“ de nenumărate ori pe scenele teatrelor germane din Transilvania. Observațiile acestea pot fi deci controlate și de noi. — Trad.

cât de jos e nivelul artistic, pe care se află această farsă, care vrea să se numească „comedie“. Ceeace a făcut atât de binevoitor publicul față de piesă, a fost mai întâi de toate faptul, că amintea spectatorilor viața din stațiunea climaterică, lucruri trăite în mare parte de public. Deja în urma faptului acestuia publicul era predispus pentru piesă. A contribuit apoi în mare parte și ploaia, care cade pe scenă, o surpriză a autorului — astfel încât faima piesei a mers din gură 'n gură. Blumenthal și Kadelburg au contat la trebuința publicului de a petrece câteva ceasuri fără de multă bătaie de cap și de o comoditate ieftină; o petrecere, care nu-ți recere nici putere spirituală, în urma glumeilor jumătate copilărești, jumătate naive, în senzul rău al cuvântului.

Aceeași considerație trebuie să dăm și piesei „Hussarenfieber“ (Friguri de husari,*) care a adus în iarna trecută tot alte și alte cete de spectatori la teatru. Pe deoparte steteam aproape să mă bucur, că poate să aducă atâta plăcere publicului o farsă atât de inofensivă, astăzi, când domnește goana după lucruri cât se poate mai pipărate; pe de altă parte însă n'ai dreptul să retaci, că o amuzare ca aceasta se poate naște numai pe lângă o completă desconsiderare a plăcerii artistice. Autorii Kadelburg și Skowronnek au luat în combinație plăcerea, de care este cuprins spectatorul cu sentimente patriotice, când se simțește transpus în viața variată, veselă și prietenoasă a corpului ofițeresc.

Poate fi prelucrarea caracterelor și acțiunilor de pe scenă ori cât de superficială și de sărăcioasă — astfel și-au zis ei: tonul vesel, burlesc împreună cu ideile capricioase, copilărești-naive și cu efectul electric, care se desface din mijlocul mediului ofițeresc, o să aducă cu sine o dispoziție favorabilă în public. Și n'au greșit de loc, dacă luăm în considerare părerea unei însemnate părți a publicului

Pretenții artistice mult mai mari are Meyer Förster cu „Vechiul Heidelberg“, „Alt-Heidelberg“.***) Cu atât mai mare ți-e desiluzia. Piesa este plină de înșoșare falsă și de un romanticism nebun. Autorul a socotit, că împreunarea mediului studentesc cu cel princiar este terenul potrivit, din care se poate stoarce spectatorului semidoct induioșare și un simulacru de ideal, cu mijloace ieftine și bătăne.

Mai trebuie să iei în considerare verosimilitatea lăuntrică? Aceasta a fost cercul lui de idei. Și faptul, că a ajuns să stăpânească pretutindeni acum șapte ani scena, a dovedit cât de mare adevăr a avut, ocolind orice tratare artistică.

Trebuințele publicului, dupăcum am văzut la aceste trei piese citate, se manifestă tot astfel, în nenumărate cazuri. Sunt trebuințe tipice, în afară de domeniul esteticel.

Mai cu seamă la farse, la piese larmoyante (induoșetoare), la piese din popor, ajung spectatorii foarte des în stările descrise mai sus. Ba

**) Trad. pentru „Teatrul Național“ din București de d. Ovid Densusianu. „Bibl. T. Naț.“ Nr. 1, 40 bani. Jucată cu mare succes. Premiera în București, în 29 Sept. 1908. Altă traducere în „Bibl. p. toți“ Nr. 440, 30 bani. Studenții din București au jucat-o într-o reprezent. de gală, sub titlul: „Prinț și student“. La noi foarte cunoscută.

neux primi dela primar o însemnată sumă de bani: apoi punându-i-se la dispoziție automobilul primăriei, a plecat la locul unde spunea că se află acroplanul său pentru reparație.

Până seara târziu mesenii au așteptat înzadar înapoierea aviatorului.

Făcându-se cercetări la locul unde ar fi căzut acroplanul, s'a constatat că nimic nu-i adevărat.

Faptul a produs mare senzație în oraș.

Bulgarii și Grecii față de Sultan. Mitropolii bulgari din Monastir, Ochrida, Dibra au remis Sultanului, cu ocazia recepției din Monastir, o adresă, prin care își exprimă convingerea, că Sultanul va da edicte, ordonând ca toți supușii fără distincție de rasă sau religie, să se bucure de drepturi egale.

Cei zece mitropoliți greci au remis deasemenea o adresă, zicând că călătoria Sultanului este de bun augur pentru consolidarea constituțiunii. Adresa relevă necesitatea de a se asigura o liberă dezvoltare a tuturor naționalităților otomane.

Situația în Albania. Se afirmă că consiliul de miniștri turci a discutat chestiunea malisoriilor. Mai mulți miniștri ar fi fost de părere că e periculos a se lăsa în mâinile malisoriilor arme și că trebuie să se creeze un serviciu militar regional. Ceilalți miniștri au fost însă de părere să se adopte o atitudine mai împăciuitoare.

— O depeșă a comandantului trupelor din Albania spune că acțiunea bandelor de Miriditi a încetat cu totul.

— Eri, primind pe miniștri, sultanul a exprimat nădeidea că nici o picătură de sânge nu se va mai vărsa în Albania.

Conferința interparlamentară. Preșidenții grupurilor uniunii interparlamentare din diferitele state au primit, zilele acestea, invitația grupului interparlamentar italian la conferința, ce se va ține în 3 Octombrie c. n. la Roma. Programul lucrărilor și îndrumările speciale se vor distribui numai în luna viitoare.

Conferința unui profesor german la Londra. Din Berlin vine șirea, că presa a atacat după cum se știe în mod violent pe profesorul de dermatologie din Breslau, d-rul Neisser pentru că în 1905 a făcut pe insula Suda experiențe asupra sifilisului inoculând boala la maimuțe și copii. Ziarul „Times” a anunțat că senatul universitar din Breslau a condamnat pe Neisser la o amendă de 300 lei.

O parte a presei engleze a protestat din această cauză în contra conferinței anunțată de profesorul Neisser la societatea medicilor din Londra.

Distinsul profesor care s'a întors din Londra a declarat următoarele:

— „Vin direct din Londra unde am ținut Marți seară la societatea medicilor conferința mea, și am fost răsplătit cu medalia de aur a societății. Aceasta dovedește că savanții și medicii englezi nu s'au lăsat influențați de campania înscenată împotriva mea”.

Excursii în Italia

(In 1911)

Italia sărbătorește în acest an, — pe lângă reînvierea ei politică, socială, economică — și triumful ei ca putere precumpănitoare în conducerea civilizației universale moderne.

Două mari expozițiuni — fără păreche, până acum, în Europa — dovedesc și conștințesc această izbândă strălucită a muncii, înțelepciunii patriotismului italian.

Pentru aceasta, s'au organizat excursiuni în Italia și de către Români.

Ele se vor face în condițiile cele mai prielnice. Vor avea un scop instructiv, dar totdeodată și un scop turistic. Vor fi puse sub

auspiciile societății „Nazionale Italiana per il movimento del Forestieri”, care este instituție quasi-oficială în Italia. Banca Marmorosch-Blank va efectua operațiile bănești. O mare Societate de călătorii, care reprezintă Casa Duchemin din Paris și Casa Spatz din Berlin, va îngriji de partea materială a excursiunilor (locuințe, pensiuni etc.) Liga italo-română din Roma va fi înștiințată din vreme de sosirea noastră. Un program bine întocmit se va fixa, zi cu zi, după înțelegerea luată cu d-nii excursioniști de conducătorul excursiilor.

O excursie, ca să reușească bine, trebuie să nu fie așa de numeroasă. Ce e drept, de obicei cu cât crește numărul călătorilor, cu atât taxa e mai redusă și antreprenorul câștigă mai mult. Cum însă nu fac asta din speculă, și cum de altă parte, doresc să iau cu mine o mână de oameni aleși, am redus la 30 și la 20 numărul excursioniștilor. Astfel orice neajuns, și din acest punct de vedere, socot că va fi înlăturat.

Condițiunile în cari se vor face excursiunile

Prima excursiune

I. Va porni în ziua de 6 Iulie st. v.

Ținând seama de svonorile răspândite prin presă — cum că în Veneția s'ar fi ivit 2—3 cazuri de holeră — am crezut cu cale de a întocmi două itinerare, unul prin Veneția, altul prin Ancona.

A) Prin Veneția: 6 Iulie. — Plecarea din București, cu trenul Arad, la ora 5:05 seara; — 7, sosirea în Budapesta; — 8, Fiume (Abbazia); 9, Veneția; — 10, 11, 12, 13, Turin; — 14, 15, 16, 17, 18, 19, Roma; 20, 21, Florența; — 22, Milan; — 23, Lac de Lugano și Monte Generoso (cu funicular); — 24, Lac de Como. Menaggio, Bellaggio; — 25, sosirea la Saint-Moritz; — 26, Saint-Moritz; — 27, dela Saint-Moritz la Veneția; — 28, Veneția; — 29, Fiume; — 30, Budapesta; — 31, București.

Pe Muntele Generoso se va petrece noaptea, (la hotel Generoso-kulm, spre a asista, a doua zi la răsăritul soarelui).

B) Prin Ancona: 6 Iulie, Plecarea din București, cu trenul Arad, la orele 5:05 seara; — 7, Sosirea în Budapesta; — 8, Fiume (Abbazia); — 9, Ancona; — 9, la or. 2:35 p. m. Roma; 10, 11, 12, 13, 14, Roma; — 15, 16, Florența; — 17, 18, 19, 20, Turin; — 21, Lac de Lugano, Monte Generoso (cu funicular); — 22, Lac de Como, Menaggio, Bellaggio; — 23, Sosirea la Saint-Moritz; — 24, Saint-Moritz; — 25, Milano; — 26, Ancona; — 27, Fiume; — 28, Budapesta; — 29, București.

II. Taxa excursiunii este de 650 lei cu itinerarul A, iar 600 lei cu itinerarul B, (clasa II-a pe drum de fer; clasa I pe vapor, cu pat). Cei cari vor dori o călătorie în clasa I, vor plăti câte 745 lei cu it. A, și 690 lei cu it. B.

III. Rămâne în sarcina direcțiunii excursiunii: 1) cheltuielile de drum pe calea ferată din Predeal și până la înapoiere în Predeal, pe vapor Fiume-Veneția și Veneția-Fiume, ori Fiume-Ancona și Ancona-Fiume, și de funicular Capolago-Generoso-kulm, dus și întors; 2) cheltuielile de locuință și 3) de întreținere în Italia și Elveția (pensiune completă, cafea cu lapte, dejun și prânz, cu vin, în bune hoteluri, curate, bine frecventate și cu tot confortul); 4) bacșișurile; 5) cheltuielile de transport, dela gară la hotel și viceversa (în Italia). Hrana în trecerea prin Ungaria privește pe excursioniști.

IV. Excursioniștii se vor bucura — pe lângă celelalte avantaje — și de un rabat (dela 20 la 50 la sută) asupra prețurilor de intrare, la expoziții, la muzee, concerte, serbări, teatre etc. etc.

V. Rămâne în sarcina excursioniștilor transportul bagajului, precum și costul trăsurilor, tramvaiurilor, etc.

VI. Fiecare excursionist e dator să-și reguleze pașaportul și să-și îngrijească de bagaj.

VII. Economii ce se pot realiza sunt următoarele: a) de câte 25 de lei pentru excursio-

niștii, cari vor lua câte doi o singură odăie; b) de câte 50 de lei, luând pensiuni în hoteluri de rangul al doilea, și luând clasa II pe vapor. (Pe vapor sunt trei clase).

VIII. Avem, deci, următoarele combinații:

1) Itin. A, clasa I, 745 lei;
2) Itin. B, clasa I, 690 lei;
3) Itin. A, clasa II, 650 lei;
4) Itin. B, clasa II, 600 lei;
5) Itin. A, clasa II, în odăi cu două paturi, 625 lei;

6) Itin. B, clasa II, în odăi cu două paturi, 575 lei;

7) Itin. A, clasa II, în odăi cu două paturi; hoteluri de mâna a doua, clasa II pe vapor 575 lei;

8) Itin. B, clasa II, în odăi cu două paturi, hoteluri de mâna a doua, clasa II pe vapor, 525 lei.

Excursioniștii vor plăti însă taxa pe itiner. A, adică 745, ori 650, ori 625, ori 575 lei, după combinație.

Dacă, din cauza condițiunilor sanitare ale orașului Veneția, vom fi siliți să mergem prin Ancona, diferența de câte 55 ori 50 lei va fi restituită de direcția excursiunii, chiar în ziua plecării, fiecărui excursionist în parte.

În ziua de 25 Iunie, direcția excursiunii, după ce va fi luat părerea domnilor excursioniști și va fi luat știri pe cale oficială și directă asupra stării sanitare a orașului Veneția — va anunța prin ziarul „Universul” itinerarul care se va urma.

IX. Doritorii vor adresa cererile lor d-lui „Benedetto de Luca, București”.

Orice cerere trebuie să fie însoțită de un mandat poștal de lei 50 (taxă de înscriere), expediat la „Banca Marmorosch-Blank și Comp. Societate anonimă, București”. Altfel nici o cerere nu va fi primită.

Cererile se primesc până la 20 Iunie seara.

X. Plata celor 695, ori 600, ori 575, ori 525 (după combinația aleasă pe itin. A) se va efectua prin mandat poștal, cel mult până la 25 Iunie, tot la adresa „Băncii Marmorosch-Blank și Comp. București”.

Cine nu-și va plăti suma întreagă până la acest termen, nu va mai putea lua parte la excursie.

XI. Cei cari din împrejurări neprevăzute nu vor mai putea participa la excursiune, pot cere să li-se restituie sumele depuse, — aceasta însă până la 25 Iunie, reținându-se din ele suma de 20 lei, pentru cheltuieli de organizare.

XII. Banca Marmorosch-Blank și Comp. va libera și trimite fiecărui excursionist în parte chitanța pentru sumele expediate.

XIII. Numărul excursioniștilor va fi dela 20 până la 30.

Îndată ce se va împlini numărul de cel mult 30 de înscriși, o vom anunța prin ziare.

XIV. Pentru orice lămurire, doritorii pot să se adreseze d-lui Benedetto de Luca, București.

Excursia a doua

I. Va porni din București în ziua de 6 August, cu următorul itinerar:

6 August: Plecarea din București, cu Arad; 7, Budapesta; — 8, Fiume (Abbazia); — 9, Ancona; — 9, la or. 2:35 la Roma; — 10, 11, 12, 13, 14, Roma; — 15, 16, Florența; — 17, Genova; — 18, 19, 20, 21, 22 Turin; — 23, Milan; 23 seara, Muntele Brunate, la o înălțime de 900 de m., pe Lacul de Como (privește încântătoare); 24, Brunate, Menaggio (cu vapor pe lac). Tirano; — 25, Tirano-Bormio (cu automobil); — 26, Bormio-Trafoi-Neu-Spondinig (cu trăsură. Dejun la „Hotel Ferdinanshöhe” la o înălțime de 2800 metri prânz, la „Hotel Trafoi” la o înălțime de 1500 metri); — 27, Neu-Spondinig-Merano-Bolzano-Trento — 28, Trento, masă de adio.

NB. Excursioniștii vor străbate, dela Bormio la Trafoi, vestita șosea din Stilfserjoch, cea mai frumoasă și cea mai înaltă din șoselele

Balázs Péter, arhitect. Arad, B) Választó-utca 21.

Face planuri și execută orice lucrare în branșa aceasta în modul cel mai conștientos pe lângă prețurile cele mai ieftine.

croite de mâna omului și pentru a căreia întreținere atât Austria, cât și Italia fac sacrificii însemnate.

Din Trento excursioniștii se vor întoarce în țară (pe socoteala lor), ori prin Veneția, ori prin Ancona. De la Trento la Veneția — sunt 4 ore și jumătate cu accelerat. De la Trento la Ancona — 13 ore.

II. Taxa excursiunii este de 700 lei. (Clasa I: pe căile ferate și vapor. Automobil și trăsura dela Bormio la Neu-Spondinig).

III. (Vezi Nr. III din excursia I). Se va locui atât în Italia, cât și în Tirol în hoteluri de tout premier ordre.

IV, V, VI, VIII, comune la ambele excursii.

IX. Doritorii vor adresa cererile lor d-lui „Benedetto de Luca, București“.

Orice cerere trebuie să fie însoțită de un mandat postal de lei 50, expediat la „Banca Marmorosch-Blank și Comp., Societate anonimă, București“.

Cererile se primesc până la 30 Iunie seara.

X. Plata celor 600 lei, cari rămân, se va efectua prin mandat postal, cel mult până la 15 Iulie, tot la adresa „Băncii Marmorosch Blank“. Cine nu-și va plăti suma întreagă până la acest termen, nu va mai putea lua parte la excursiune.

XI. Comun ia ambele excursii. Termen până la 15 Iulie.

XII, XIII, XIV. Comune. Numărul excursioniștilor va fi între 15 și 20. Nu se va întrece în niciun caz acest număr.

Hoteluri

Vor fi trei categorii de hoteluri: 1. pentru călătorii de exc. a doua; 2. pentru călătorii din excursia întâia; 3. pentru călătorii din excursia întâia, cari își vor alege combinațiile 7—8.

Categ. I. — Roma: „Royal“, „Continental“, „Splendid“, „Michel“, „Savoy“, „Minerva“, „Europe“, „Windson“, etc. Turin: „Europa“, „Suisse Terminus“, „Bonne Femme“, „Fiorina“, etc. Florența: „Grande Bretagne“, „H. de la Ville“, etc. Genova: „Hotel des Princes“, „Eden“, „Modern“, etc. Brunate: „Grand Hotel“, Tirano: „Grand Hotel Tirano“, Bormio: „Hotel Poste“, Neu-Spondinig: „Posthotel Kirsch“, Trento: „Imperial“.

Categ. II. — Roma: „Britannia“, „BelleVue“, „Bethell“, „Bellagio-Suez“, etc. Turin: „Francia-Concordia“, „Zecca“, etc. Florența: „Helvetia“, „Europa“, etc. Veneția: „Belle Vue“, „Cavalletto“. Menaggio: „Hotel Victoria“. Saint-Moritz: „Rosatsch-Hotel“, „H. Westend“.

Categ. III. — Roma: „Niederland“, „Schmidt“, „Pantheon“, „Alexandria“, „Marley-Poggiati“, etc. Turin: „Dogana Vechia“, „Pozzo“, „Due Mondii“, etc. Florența: „d'Italia“, „Patria“, „Fenice“. Veneția: „Cappello Nero“, „Leone Bianco“,

etc. Menaggio: „Hotel Menaggio“. Saint-Moritz: „Westend“.

*

Excursioniștilor, cari ar dori o bună călăuză pentru Italia, le recomandăm guidul *Conty*: „L'Italie“, cu mai multe planuri și ilustrații. (Fr. 6.—). Adresă: Guides Conty, Rue Bonaparte, No. 37. Paris (6).

*

Mulți poate s'or fi temând de căldura prea mare în timpul verii. Clima Italiei fiind maritimă, termometrul, chiar în toiu verii, nu se urcă de obicei peste 34° (de grade cent).

POȘTA REDACȚIEI

D-lui dr. Victor Bârlea, Lugos. Adresa d-lui Gh. C. este Földra u. p. Kis Ilva, Besztercze-Nászód m.

Dr. STEFAN TĂMĂȘDAN

medic univ. specialist în arta dentistică,
ARAD, vis-à-vis cu casa comitatului.
Palatul Fischer Eliz. Poarta II.
Consultații dela orele 8—12 a. m. și 3—6 d. a.

Univ. med.

dr. VICTOR GRAUR

medic școlar calificat, profesor de igienă,
institut de dentistică.
Arad, Andrassy-tér Nr. 22.
Etagiul I. în fața pal. administrativ (comit.)

Redactor responsabil: Atanasiu Halmágian.

Városmajor - Sanatorium și Hydrotherapie

... 26 odăi aranjate cel mai modern. ...
Supraveghiere medicală continuă (constantă).
Birou central, stabiliment medical:
Budapesta, Bulevardul Ferencz-körút 29.
Director-șef: **Dr. A. Cozmutza.**
Consultațiuni dela orele 8—9 a. m. 3—5 p. m.
Telefon 88—99.

3-4

**culegători
tipografi**

află aplicare momentan
la tipografia

„Românul“

Arad

strada Batthynyi Nr. 2.

Condițiile după tarif.

Spitz Ignacz

măestru-măsar.

Execută lucrări de edificii și la poșta, aranjază prăvălii.

Arad, piața Szabadság nr. 11.

Intreprinde orice lucrare aparținând acestei branșe. Execută comande dela cele mai simple, până la cele mai pretentioase, după plan, cu cele mai scăzute prețuri. Servește cu cea mai mare plăcere, cu preliminare și planuri.

FOIȚA ZIARULUI „ROMÂNUL“.

Roza dela Disentis

de

H. Zschokke

Trad. de **Iunius**

(3) — Urmare —

— Hm! Abia dacă merită să-ți dai oste-neală ca să o găcești! — răspuse dânsul cu un gest de dispreț al buzelor.

— Pe cuvântul tău, că-mi vei povesti totul? — întrebă dânsa curioasă.

— Ar fi o istorie prea lungă. N'am ce-i drept motiv să mă rușinez de ia, dă-mi voe însă să-mi aleg însu-mi vremea potrivită și momentul când se vorbesc despre lucruri, la cari mă gândesc numai cu sălă. Nu mă întreba mai mult.

VI. Domnul de Șauenstein.

Se aflau înaintea unui edificiu vechi, dărâmat aproape, — era ospătăria lor. Peste drum o bisericuță mică se vedea a fi în controversă deschisă cu turnul zidit pe dânsa. Acesta se rupuse de casa sa dumnezeiască învechită și spânzura acum, — asemenea celui dela Pisa, — peste mormintele înțelenite, ca și când ar dori și dânsul pacea, ce domnea jos.

— Domnul baron a întrebat de zeceori deja

de dvoastră d-le căpitan, — strigă hangiță pe fereastră. Să mergeți numai decât la el.

Prevest sui grăbit și supus scările și intra în odaia baronului, o încăpere întunecoasă mică a cărei pereți erau blăniți cu lemn de cucunari înnegrit de vreme și încărcăți cu albituri și haine de ale proprietarului odăii. A treia parte a spațiului odăii o cuprindea un pat înalt cu perinile înălțate, altă treime era cuprinsă de cuptoriul zidit în proporții uriașe, iar restul îl ocupa o masă acoperită cu hârții și un fotoliu antic. În fotoliu ședea, — asemenea imaginii ernii, — domnu de Șauenstein cu capul înfundat în șapca de catifea neagră blănită, de sub care se iveau căzând pe fața pământie, și pe tâmplele adânci smocuri de păr albe ca zăpada. Corpul său sfârșit era învălit într'un halat larg de noapte blănit, iar în picioare avea cisme de păslă asemenea blănite.

Când văzu pe Flavian intrând, își scoase încet cu degetele sale osoase ochelarii de pe nas și ridicându-se puțin ca să-l salute, luă o epistolă. Incepu să vorbească cu o voce, care sâmbăna mai degrabă cu cârăitul unei roți uscate.

— Vești importante, dle cumnate! Alea jacta est. (Coțca e aruncată.) În 19 Octomvrie, — așadară alaltăieri, — a intrat generalul Aufenberg comandor în Tirol în fruntea alor 10 batalioane și un scadron de miliție cesaro-regască prin pasul Luzienstieg în Graubündenul nostru, ca să scutească țara. Cu toate că a decretat ce-i drept siguranța personală și a averilor, ca de obicei, rămâne însă enigmatic dacă

consiliul de război în Chur a estins decretarea siguranței și și asupra franco-fililor.

Tânărul căpitan de vânători stetea în picioare cu pumnii încleștați, cu fața aprinsă și cu ochii scânteetori. Așadară tradarea este împlinită, — murmură dânsul printre dinți Ah! hordă setoasă de răzbunare, i-ți vei plăti tu cu sânge și cu lacrimi nebulnia!

— Războiul cu Franția este inevitabil, trebuie să izbucnească, — urmă baronul a vorbi, — și tocmai de aceea mi-se pare foarte la loc și nimerit faptul, că Graubündenul s'a refugiat la timp sub aripile vulturului cu două capete.

— Care va înhăța libertatea poporului nostru în ghiarele sale și va zbura cu dânsa, dacă nu cumva i-i va lua pe neașteptate cineva prada, — murmură Flavian.

— Nu te înțeleg cumnate, — zise domnul bătrân, care părea ceva cam greu la auz. Primește însă un sfat bun! Dta ești de mult deja printre cei susționați în țară și ești luat în lista celor prescriși. Păcat de talentele dtale. Caută să te faci folositor patriei. Mergi la Chur în edificiul vechi al dlui de Salis. Pentru mai mare siguranță, îți dau eu o scrisoare de recomandație. Dta ești căpitan de vânători. Imbie-ți fără șovăire serviciile consiliului de rezbei sau generalului Auffenberg. Dacă-ți va surăde norocul, poți să ajungi podoaba, armatei și praesidium et dulce decus al familiei noastre făcând o carieră strălucită. În război se avantează repede.

— D-ta îmi vrei binele d-le cumnate... îți mulțumesc, — răspuse tânărul. Eu însă nu voi

„Crișana“

instituit de credit și economii, societate pe acții în
Brad.

Concurs.

Subscrisa direcțiune publică prin această concurs pentru ocuparea postului de practicant la filiala din Hălmgaiu (Nagyhalmagy), com. Aradului, dotat cu un salariu anual de **840 cor.** și tantiemă statutară.

Dela reflectanți se recere ca să documenteze, că au absolvat o școală comercială superioară cu examen de maturitate și că, în afară de limba română, cunosc pe deplin limba maghiară, eventual și cea germană.

Cererile provăzute cu atestatele în orig. sau copie legalizată sunt a se înainta până în **15 August n. 1911**, la subsemnata direcțiune, iar postul este a se ocupa la **1 Octomvrie n. a. c.**

Brad, 22 Iunie 1911.

Direcțiunea.

Cumpăr

sau dau în schimb pentru alte obiecte :

**Recipise de amanet,
aur, argint zdrobit și bijuterii,**

**Deutsch Izidor,
orologier și bijutier.**

**Arad, str. Weitzer János.
(Palatul Minorților).**

**Magazinul de oroloage și bijuterii cel
mai mare din Arad. Cea mai ieftină
sursă de cumpărat. Telefon 438.**

Horváth József

arhitect și zidar

Arad, strada Darányi János nr. 4.

Primește orice lucrare în bransa aceasta, face planuri și efectuește zidiri pe lângă prețurile cele mai reduse.

se mă fac unealta jocului nebun cu țările și cu popoarele și n'as vrea să ridic prestigiul familiei mele cu acte rușinoase.

— Cum? cu rușine să aduci cinste? Ce vrei să zici d-ta cu aceste întortochieri de cuvinte? — replică baronul. D-ta ești un Prevoșt și ești înrudit cu casa de Șauenstein, asta să n'o uiți niciodată.

— Nu voi uita.

— Nu uita, cu D-ta însu-ți aparține uncea dintre cele mai vechi familii ale țării... Nici condescendența familiei Salis, nici a celei de Planta n'are trecut mai vechi. De câte ori să-ți mai aduc aminte de frumosul uric latinesc din veacul al șeptelea păstrat de învățatul domn à Porta în cărțile sale? Ți-o repet, că însuș regele Frâncilor Dagobert a declarat în auzul tuturor la Ysenburg, că familia Prepoștis sau Praepoștis, — cum se numea pe atunci, — își ia originea din cea a Fabiilor romani, tot el i-a dat viteazului cavalier Otto de Praepoștis castelul Vespran în Praegallia sau Bregell cu toate drepturile dela Iulienberg până la Como ca feud. Când te gândești Flaviane, că ești un Flavian de Praepoștis, nu se deșteaptă în D-ta un sentiment de nobilă mândrie?

Flavianus de Praepoștis râdea în taină în sine la aceste vorbe dar ca să-l înbune pe nobilul aprins răspuse: — La tot cazul, deși sunt numai feciorul unui biet țărăn din Praegallia.

— Foarte bine! Acum văd, că vini de-acasă. Un nobil nu-și pierde niciodată, nici chiar în cea

Hauszer K. Géza

fabricant de instrumente muzicale
Arad, str. Deák-Ferencz nr. 40
(casa lui Dr. Winter).

Am onoare a înștiința stimații mei comitenți și publicul mare, că

**atelierul meu de
instrumente muzicale**

se află în strada

Deák-Ferencz N-rul 40.

Am înmagazinat mare asortiment de tot felul de instrumente muzicale. Straformez și reparaz instrumente muzicale cu cele mai scăzute prețuri. Comande în provință execut prompt.

Solicite sprijin binevoitor cu tot respectul
Hauszer K. Géza
fabricant de instrumente muzicale.

Imprumuturi

cu amortizație și imprumuturi pentru funcționar, **vinderea și cumpărarea de moșii și arcelarea lor o mijloc ște mai avantajos:**

Biroul de intermediare:

Vig Lajos

Arad, Árpád-tér N. 5.

::: Telefon Nr. 871. :::

mai de jos stare, nobilitatea sa precum Ludovic al XVIII nu-și pierde nici în exil, trăind din milă dreptul său divin înăscut și legitimitatea. Sângele apă nu se face. Nemeș este nobil și mai mult chiar decât nobil. Tocmai de acea n'a fost mesalianță, — cum vreau unii se înfățișeze lucrurile, — căsătoria mea cu Sabina de Prevoșt. Iar D-ta Flaviane recunoaște în aceste lucruri un semn venit de sus, lată de ce a trebuit să te trimiț la studii în Viena; iată de ce a trebuit unchiul D-tale, cofetarul, — se emigreze în Anglia, să se însoare cu bogata văduvă Voole în Manchester, se rămână văduv fără copii și în sfârșit să vă testeze D-tale și surorii D-tale marea sa avere. La ce te-ai hotărât?

— Să rămân demn de strămoșii mei, presupunând, că au fost oameni totașa de cinștiți ca și părinții mei, — răspuse fratele Sabinei.

— Frumos! — aprobă bătrânul baron. De-altfel când ești de viță cinstită de nobil, aceașta în sine face superfluă ori ce altă cinste. Așadar încă azi îți voi da scrisoarea către baronul Salis Marșlins. Mâne călătorim cu nevastă-mea îndărăt la bunurile mele, căci nu pot suferi tumultul soldaților. Peste o oară vei avea epistola.

— Eu însă, — zise căpitanul, — mă împac bucuros cu acest tumult nu tot așa însă cu oamenii, cari sunt în stare să vândă ca să-și câștige favorul principilor o țară liberă și un popor înșelat. Nu te mai osteni de hatărul meu cu scrisoarea. Peste o oră m'am și dus de aici. Unde?

(Va urma).

În atențiunea celor ce se mută.

Instalații de lumină electrică împreună cu **becuri**, execută și furniseaza prompt sub cele mai favorabile condiții de plătire.

Koch Dániel

Intreprindere de instalarea soneriilor și telefonului
Arad, str. Deák-Ferencz Nr. 42.

Oppenheimer Mór

zidar diplomat

Arad, Szabadság-tér 17.

În casa d-lui Dr. Schwartz, în curte.

Recomandă în atențiunea on. public pentru facerea de planuri și preliminar de zidire, cancelaria lui de edificări.

La Librăria diecezană, Arad

se află de vânzare următoarele cărți literare:

Din „biblioteca teatrală“

edată de societatea pentru fond de teatru român.

Soare cu ploaie, com. în un act de I. Vulcan	40
Idil la țară, com. în 1 act, localiz. de M. Baiulescu, după Juin și Flerx	40
Biletul de tramvai, com. în 1 act, de Gr. Măruntănu	30
Un om buclucaș, com. în 1 act, local, de M. Baiulescu, după M. Mihael și Labiche	40
Trei doctori, com. în 1 act, localiz. din limba germ. de Virginia A. Vlaicu	40
Pălăria ceasornicarului, com. în 1 act de Mdm. Emile de Girardin, loc. de A. G. N.	50
Unde dai și unde creapă, com. în 2 acte de Alex. Cosmar, loc. de I. Popescu	50
Pentru ochii lumii, com. în 2 acte de Labiche, localizată de Gil	50
Ruga dela Chisetu, com. pop. în un act cu cântece și joc de Iosif Vulcan	40
Vacanții, com. orig. în 1 act de M. Baiulescu	40
Dragoste cu toane, pastorală în 1 act și în versuri de Goethe, trad. de Șt. O. Iosif	50
O ședință comunală, com. în 2 acte de G. Stoica. Premiata	80

Popescu M. n. Bogdan:

Curiozitatea femeiească, com. în 1 act p. fetițe	40
Lăsata secului, com. în 1 act pentru fetițe	40
Artistele, comedie în un act pentru fetițe	30
Șapte și nici o ispravă, com. în 1 act p. fetițe	40
Milionul, comedie în 1 act pentru fetițe	40
Nicolae Vulpea, piesă din popor în 4 acte de Muntean B. premiata	70

Bărsan Z.:

Capriciul unui tată, comedie în 1 act	40
Cântecul cocoșului,	40
Cămile și pisica,	40
Slugă la 2 stăpâni,	40
Dela Nord la Sud,	60

Din comediile lui T. Alexi au apărut:

Apă rece, glumă în 1 act	30
Bicicleta la mahala, comedie în 3 acte	50
Împletește despletește, comedie în 1 act	30
Mici minte, nici noroc, comedie în 1 act	30
Otilia sa, comedie în 1 act	30
Plevna, dramă în 5 acte	50
Pur și simplu, comedie în 1 act	30
Săriceica, comedie în 1 act	30
Slava D-nului, masa e pusă, comed. în 1 act	30
Tot găina cantă, comedie în 1 act	30
Vistavoiiul Marcu, comedie în 3 acte	60
Vițelul de aur, comedie în 3 acte	70
Cassierul, comedie în 1 act	30

Au sosit cele mai frumoase și mai noi
ghete de primăvară și vară.

Ghetele de bărbați și dame Salamander

cu renume mondial,
se capătă în colorile galbină
și neagră cu
16 coroane 50 fil.
escluziv la mine.

WEINBERGER JÁNOS
prăvălia de ghetе de rangul I-u,
Arad, piața Andrásy nr. 20.
Comande din provință se execută în aceeași zi.

25 (11)

Cancelarie administrativă și birou de informațiuni în Budapesta.

Procur și dau informațiuni în toate afacerile procesuale, extraprocеsuale, administrative și comerciale; mijlocesc împrumuturi personale, hipotecare și amortizaționale ieftin și în scurt timp; mijlocesc cumpărări, vânzări, exarendări de bunuri, mașini, motoare și alte rechisite economice; finanțez parcelări de moșii, esoperez ajutoare de stat pentru preoți, învățători, școale și pentru cumpărarea de izlaze și pășuni; efectuează tot felul de comande comerciale eventual și la bursă prompt pe lângă taxe moderate și anticipație pentru corespondență.

Dr. Constantin Manea, avocat dipl. -- VIII, Rögteleki-u. 10. I. 7. Telefon 171-27.

Cel mai bun și mai încrezut **mijloc de curățirea și nobilitarea feței**, care se deosebește de toate mijloacele cunoscute până acum este

Serail crema a lui Rozsnyay.

Cultivă și înmoaie pielea feței, efectul ei tinerec împrumută feței o finețe de catifea, îndepărtează pistrii și alunițele, netezește încrețiturile.

Prețul unui tub 1 cor.

Pudră Serail a lui Rozsnyay.

Se pregătește în culoare albă, roză, crem, ca toate produsele mele de Serail, constă din substanțe nevătămătoare. E foarte plăcută doamnelor pentru însușirea ei de a ascunde scăderile.

0 cutie 1 cor. 20 fil.

Săpun Serail a lui Rozsnyay.

Cu miros plăcut și durabil, înmoaie pielea.

0 bucată 70 fileri.

Pe poșta le trimite:

farmacia Rozsnyay

Arad, Szabadság-tér.

Comande din provință se efectuează încă în aceeași zi.

La administrația ziarului

„Românul“

se primesc anunțuri cu prețurile

cele mai moderate.

Librăria Diecezană

Arad, Strada Deák Ferencz 33.

Asortiment bogat în recvizite de scris pentru cancelarii, hârtie albă de scris, hârtie concept, penițe, cerneală, creioane, ș. a., tipărituri pentru avocați și socoțile bisericești. Cărți de literatură, pedagogie, filozofie, teatru, poezii, nuvele și romane, acomodată pentru bibliotecile parohiale și școlare.

Recvizite bisericești ca: Ornate, prapori, icoane, ripide, crucei pe altar și portative, litier, potire de bronz și argint, prâsnicare, cădelnițe, candelă, brăne și pălării preoțești, precum și toate cărțile bisericești.

Recvizite școlare fizice conform articolului de lege XXVII. din 1907, hărțile geografice necesare în școlile populare. Tablouri istorice. Registre pentru comercianți.

La cerere trimite catalogul gratis și franco.

LIBRĂRIA DIECEZANĂ

Arad, Strada Deák-Ferencz Nr. 33—34.

Are în depozit următoarele cărți literare:

Adam I., Constanța pitorească	2.—	Candrea-Densușianu-Speranța, Graiul nostru 2 vol.	6.50	Negruzzi, Cărlanii, Muza dela Burdujani, Corantina	1.—
Anghel-Iosif, Caleidoscopul lui Mirea 2 vol. à	1.50	Candrea, Prolecrele la români	2.—	Nicolaescu-Stoinescu, Calauza stupar. Pamfle, Graiul vremurilor	3.—
Alexandrescu D., Cunoașterea boalelor la animale și vindecarea lor cu mai multe figuri în text	2.50	Dragoslav I., La han la trei ulcele	1.50	Popovici Dr. I., Dialectele române	4.80
Anghel-Iosif, Cireșul lui Lucullus	1.50	Dobrescu N., Istoria bisericii române din oltenia în timpul ocup. austriei	4.—	» Poezii pop. române	1.80
Andersen C. H., Mărgăritare, povestiri traduse de Vlăhuța	1.50	Dauș L., Dușmanii neamului	2.50	Popovici C. A., Național. sau democr.	2.—
Alexandri, Fântâna blânduziei, piesă în 3 acturi	1.50	Gorun I., Taina a șasa	1.50	Rădulescu-Pogoneanu, Studii	2.—
— Ovidiu, Dramă în 5 acte	1.50	Gorki M., Mama, roman	1.50	Sienkewicz H., Prin foc și sabie, 3 vol.	4.80
Basarabescu I. A., Vulturii, schițe și nov.	1.50	Ettinger D. E., Sfaturi către mame	1.50	» Fără credință	3.—
Beldiceanu N. N., Chipuri dela Mahala — Taina	1.50	Eftimiu V., Înșirate mărgărite	2.—	Tzigara Al. Samurcaș, Muzeul neamului românesc	1.50
Boteni-Ionescu, Din satul nostru	1.50	Hodos Z., Poșta bună, carte de bucate	3.—	» Arta în România	4.—
Björnson Björ., Veselul ștregar	1.50	Holban A., Oameni celebri din atichitate	3.50		
Babeș și Oceanu P., Capra (vaca săracului) studiu biologic, igienic și economic	1.50	Iorga N., Istoria românilor	3.—		
Bănescu N., Un capitol din istoria mănăstirii neamțului	1.—	» Gânduri și sfaturi	1.50		
Baronzi G., Poesii alese 1828—96	1.75	— Istoria lumii	3.—		
Bianu Dr. V., Doctorul de casă sau dicționarul sănătății	14.—	Ibrăileanu G., Spiritul cretic în cultura românească	2.—		
Becescu Gh., Silvan în fața morții, nov.	1.80	— Scriitori și curente	2.—		
Caraivan V., Basme și legende străine	1.75	Ibsen K., Nora sau casa de păpuși	1.—		
Cazaban Al., Chipuri și suflete	1.50	Iorga N., Constatări istorice cu privire la viața agrară a românilor	1.50		
Cuza A. C., Naționalitatea în artă	1.50	» Herodot	5.—		
Cugler-Poni, Poesii	4.—	» Istoria armatei românești	2.50		
Corbu I., Noua teorie cosmogonică	1.40	Iosif O. St., Poezii	2.50		
Cristescu Gl., Dor de primăvară, versuri pentru copii cu ilustrații	1.—	Kuhne L., Noua știință de vindecare, vindecarea fără doctorii și operații	4.—		
— Carte pentru copii cu icoane	1.20	Loti Pierre, Pescar de Islanda	1.50		
Coșbuc Gh., Balade și idile	3.—	Lagerlöf S., Legendele lui Isus Hristos, trad. de Ciotori	1.—		
» Fire de tort	2.50	Macedonski Al., Cartea de aur	5.—		
» Ziarul unui perde vară	—80	Mantegazza, Arta de a se însura	1.50		
» Războiul p. neatârnaire	1.—	Metropolitul Andreiu baron de Șaguna	7.50		
» Povestea unei coroane de oțel	1.50	Maeterlinck M., Viața albinelor	3.—		
» Sacontala	5.—	Mera I. T., Din lumea basmelor	3.50		
» Aeneis	2.50	Pitiș Ec., Poezii	1.50		
» Versuri și proză	—70	Payot L., Educația voinței	2.—		
» Valuri alinate	1.50	Coatu Gr., Din viața țărănească	1.50		
Carmen Sylva, Insurat	1.—	Dumbravă B., Haiducul	2.—		
— Povestile Peleşului	—95	Dostoievsky T., Crimă și pedeapsă 2 vol.	6.50		
— Povestile unei regine	1.—	Freitag G., Dare și avere, 2 vol.	6.50		
		Hétrat B. I., Aevea	2.50		
		Nădejde S., Patimi, roman	2.—		
		» Robia banului, roman	2.—		
		» Din lume pentru lume	2.—		
		Negri C., Versuri, proză și scrisori	1.50		

Cărți pedagogice:

Aslan, Lecțiuni de pedagogie	5.—
Buțureanu V. C., Curente pedagogice	1.75
Borgovan Gr. V., Istoria pedagogiei	3.—
Constantinescu, Curs teoretic și practic de pedagogie și metodologie	6.—
Conta-Kernbach, Elemente de pedagog.	4.—
» » » metod.	3.—
Costescu - Dima - Grigorescu - Popescu, Metodica gramaticii, aritmeticii și geometriei	6.—
Compayre Gabr. Herbart și Educația prin instrucțiune	—60
Costescu, Metodica matematicii	5.—
» » limbei române	5.—
» » Istoriei și geografiei	7.—
Cioflan C. P., Ideile lui Iohn Locke asupra educației	4.—
Culea D. Ap., Invălământul d. natură	3.50
Kiritzescu St., Cestiuni de educație și didactică experimentală	2.50
» Cestiuni de psihologie	2.—
Găvănescu I., Istoria pedagogiei, 3 vol.	15.—
» Ideile pedagog. ale lui Locke	1.25
» Pedagogia generală	1.50
» Elemente de psihologie	4.80
Locke I., Câteva idei asupra educației, 2 vol.	5.—
Matthias D. A., Pedagogia practică	4.—
Martig Em., Psihologia pedagogică	3.50
Pestalozzi H., Leonard și Ghertruda	3.50
» Cum își învață Gertruda copii	1.50
Ufer Chr., Introd. în pedagog. lui Herbart	1.—

PRIMA FABRICĂ DE TRĂSURI DE PE CÂMPIE.

Fabrica lui Hodács János jun. în Szeged

Felsőváros, strada Kistisza nr. 4. (Continarea stradei Maros).

! Asortiment stabil de mai mult de cât 40 bucăți ! calese diferite la dispoziție. ! Telefon 439. Prețurile se trimit gratuit și francat. !

MAGAZIN IEFTIN

MAUTNER R.

leftinătate generală surprinzătoare.

Cumpărând o cantitate mai mare de mărfuri am ocaziune a pune la dispoziția Onor. public, cu prețuri uimitor de scăzute: pânzeturii, canafas (pânză lustruoasă), delin de spălat, delin francez, Batist de mătase, zephir englez, albituri, șervete, fețe de masă, covoare, perdele, acoperitoare de pat, etc., orice obiecte din acest resort. Mulțime de stoffe și costume engleze cu jumătate de preț se capătă la magazinul ieftin al lui

MAUTNER R., Arad, str. Hunyadi Nr. 1. — Prăvălia e deschisă a. m. dela 8—12. p. m. dela 1¹/₂—7 ore